

KADIR HAS ÜNİVERSİTESİ

BOLOGNA SÜRECİ

Hazırlayanlar:

KHAS Bologna Eşgüdüm Komisyonu

Kadir Has Üniversitesi

İstanbul, Şubat 2014

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
1. BOLOGNA SÜRECİ HAKKINDA.....	1
2. TEMEL KAVRAMLAR.....	2
2.1. PROGRAM TANIMI.....	4
2.1.1. Program Yeterlilikleri (PY).....	4
2.1.2. TYYÇ/Temel Alan Yeterlilikleri (TAY)-Program Yeterlilikleri (PY) Matrisi.....	5
2.1.3. Müfredat/Ders Planı.....	5
2.1.4. Ders Bilgi Formları.....	5
2.1.5. İş Yüğü/AKTS Tanımlaması	

1. BOLOGNA SÜRECİ HAKKINDA¹

Bologna Süreci'nin amacı, "...Avrupa Yükseköğretim Alanı içerisinde yer alan ülke vatandaşları, yükseköğrenim görmek ya da çalışmak amaçları ile Avrupa'da kolayca dolaşabileceklerdir. Avrupa, gerek yükseköğretim ve gerekse iş imkanları açısından dünyanın diğer bölgelerinden kişiler tarafından tercih edilir hale getirilecektir..."²olarak tanımlanmaktadır. Her ülkenin tamamıyla kendi özgür iradeleri ile katılmasının öngörüldüğü bu süreç,

- Hükümetler/devletlerarası herhangi bir anlaşmaya dayanmamakta,
- Yayımlanan bildirimlerin yasal bir bağlayıcılığı bulunmamakta,
- Hükümetleri/devletleri öngörülen hedefleri kabul edip etmeme konusunda serbest bırakmaktadır.

Tektipleşmiş bir yükseköğretim sistemine karşı olduğu özellikle belirtilen Bologna Süreci temel olarak,

- Çeşitlilik ile birlik arasında bir denge kurulmasını,
- Yükseköğretim sistemlerinin kendilerine özgü farklılıklarının korunarak birbirleriyle karşılaştırılabilir olmasını ve uyumlu hale getirilmesini.
- Bir ülkeden ya da yükseköğretim sisteminden bir diğerine geçişin kolaylaşmasını,
- Öğrenciler ve öğretim elemanlarının hareketliliği ve istihdamının artırılmasını amaçlamaktadır.

Bologna Süreci'nin ilk adımı 1998 yılında Fransa'da, Sorbonne'da gerçekleştirilen ve Fransa, İtalya, Almanya ve İngiltere eğitim bakanlarının katıldığı toplantı sonunda yayımlanan Sorbonne Bildirisi ile atılmıştır. Ancak, 1999 yılında 29 Avrupa ülkesi yüksek öğretimden sorumlu bakanları tarafından imzalanan Bologna Bildirisi ile süreç başlamıştır. Avrupa'da ortak bir yükseköğretim alanı yaratma eyleminin ilk altı hedefi bu bildiriye ilan edilmiştir. 2001 yılında Prag'da, 2003 yılında Berlin'de gerçekleştirilen toplantılar ile 10 temel hedef tanımlanmıştır. Bologna Süreci'nin 10 eylem başlığı şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Kolay anlaşılır ve birbirleriyle karşılaştırılabilir yükseköğretim diploma ve/veya dereceleri oluşturmak (bu amaç doğrultusunda Diploma Eki uygulamasının geliştirilmesi),
2. Yükseköğretimde Lisans ve Yüksek Lisans olmak üzere iki aşamalı derece sistemine geçmek,
3. Avrupa Kredi Transfer Sistemini (European Credit Transfer System, ECTS) uygulamak,
4. Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hareketliliğini sağlamak ve yaygınlaştırmak,
5. Yükseköğretimde kalite güvencesi sistemleri ağını oluşturmak ve yaygınlaştırmak,
6. Yükseköğretimde Avrupa boyutunu geliştirmek,
7. Yaşam boyu öğrenimi teşvik etmek,
8. Öğrencilerin ve yükseköğretim kurumlarının sürece aktif katılımını sağlamak,
9. Avrupa Yükseköğretim Alanı'nın cazip hale getirmek,

1. Konu hakkında genel kaynak: <https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=1&i=3>

2. <https://bologna.yok.gov.tr/?page=yazi&c=1&i=3>

10. “Avrupa Araştırma Alanı (European Research Area, ERA) ile Avrupa Yükseköğretim Alanı (European Higher Education Area, EHEA) arasında bir sinerji kurmak ve Doktora çalışmaları yapılması.

“Avrupa Yükseköğretim Alanı / European Higher Education Area, EHEA” ile “Avrupa Araştırma Alanı/European Research Area, ERA” alanlarında öğrenci ve öğretim elemanı hareketliliğini sağlamak için sürece dahil olmak isteyenlerin gerçekleştirilmesi gereken temel başlıklar belirlenmiştir³:

1. Diploma ve Derecelerin Tanınması,
2. Kalite Güvencesi,
3. Yüksek Öğretim Yeterlilikler Çerçevesi,
4. Öğrenci Katılımı ve Sosyal Boyut.

Bologna Süreci'nin belirlenen bu eylemleri çerçevesinde, Türkiye üniversiteleri 2010 yılından itibaren çalışmalar yapmaktadır⁴.

2. TEMEL KAVRAMLAR⁵

Yeterlilik: Bir öğretim programının başarıyla tamamlanması sonucu o program için öngörülen program çıktılarının kazanıldığını onaylayan ve yetkili bir otorite tarafından basılı olarak verilen derece, diploma veya sertifika türü belgedir.

Yeterlilikler Çerçevesi: Yeterlilikleri öğrenme çıktılarına göre sınıflandıran ve organize eden yapıdır.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi: Ulusal Yeterlilikler çerçevelerinin ilgi tutulabileceği ve bu sayede farklı ülkelerin yeterliliklerini birbiriyle ilişkilendirebileceği şemsiye (üst) çerçevedir.

Ulusal Yeterlilikler Çerçevesi: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri arasındaki ilişkiyi açıklayan ulusal ve uluslararası paydaşlarca tanınan ve ilişkilendirilebilen, yeterliliklerin belli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Temel Alan Yeterlilikleri: Ulusal düzeyde yükseköğretim yeterlilikleri göz önünde bulundurularak, herhangi bir temel alandaki yeterliliklerin, ilgili paydaşların görüşleri alınarak belirli bir düzen içinde yapılandırıldığı bir sistemdir.

Program: Bağımsız diploma veren eğitim-öğretim birimleri. Diploma fakülte/yüksekokul düzeyinde veriliyorsa fakülte/yüksekokulun eğitim-öğretim programı, bölüm düzeyinde veriliyorsa bölüm eğitim-öğretim programı kısaca program diye adlandırılacaktır.

Program Eğitim Amaçları: Bir programın eğitsel misyonunu nasıl planlamayı sağladığını ve paydaşlarının gereksinimlerinin nasıl karşılayacağını bildiren açık, genel ifadelerdir.

Program Çıktıları (Program Yeterlilikleri): Öğrencilerin programdan mezun oluncaya kadar kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yetkinlikleri tanımlayan ifadelerdir.

3. Ayrıntılar için Bkz: <https://bologna.yok.gov.tr/?page=cat&c=0&i=68>

4. Ayrıntılar için Bkz: <http://bologna.yok.gov.tr/>

5. Bu tanımlamalar için Bkz.:Yüksek Öğretim Kurumları “Bologna Eşgüdüm Komisyonu-BEK” Çalışma İlkeleri, <http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=101&duyuruid=357>

Ders Öğrenme Çıktıları: Bir dersin başarı ile tamamlanmasından sonra öğrenenin neleri bileceğinin, neleri yapabileceğinin ve nelere yetkin olacağına ifade edilmesidir.

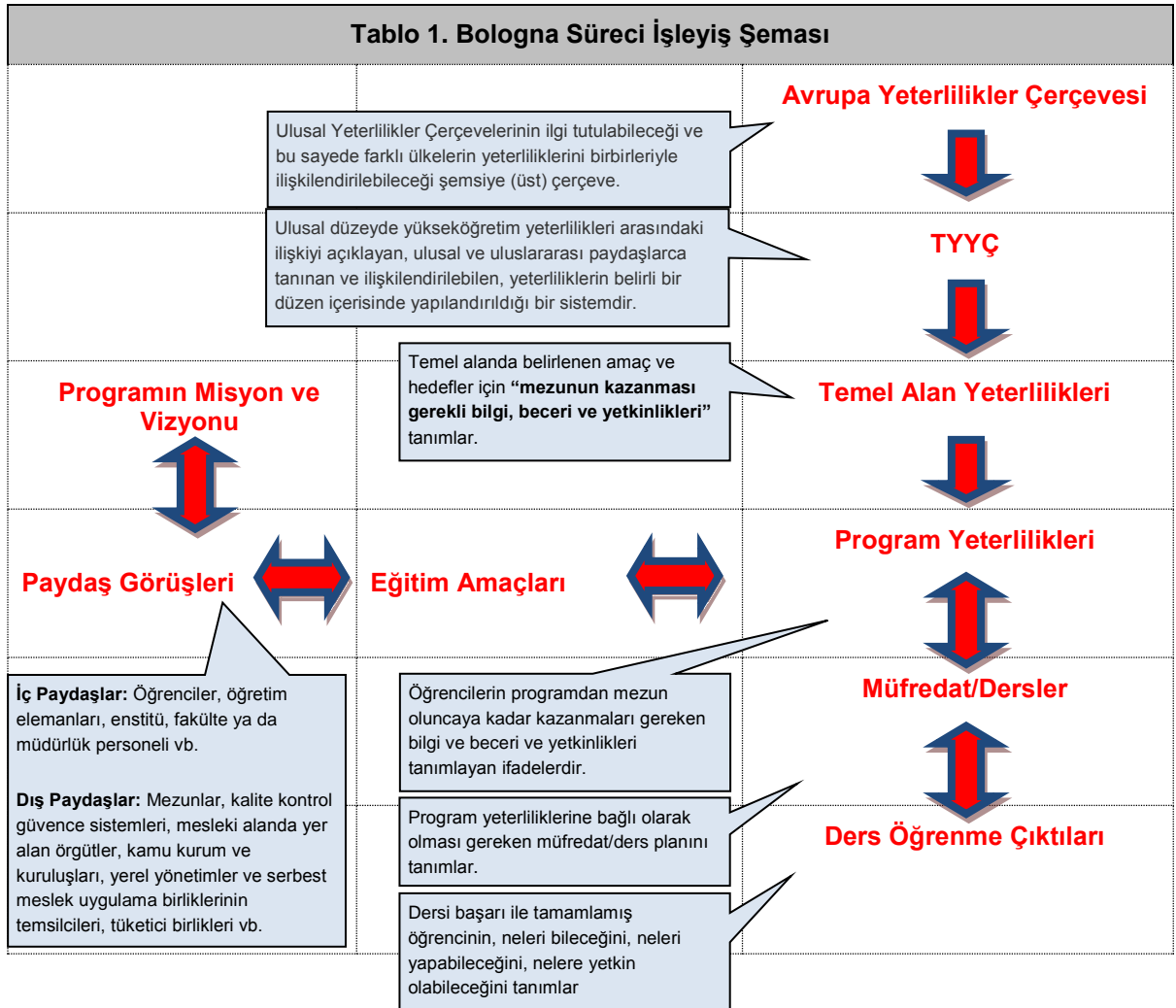
AKTS(Avrupa Kredi Transfer Sistemi-ECTS(European Credit Transfer System)

Kredisi: Dersin hedeflenen öğrenme çıktılarına kazanabilmesi için öğrenenin harcayacağı iş yükü düşünülerek belirlenen ders kredisi.

İş Yükü: Öğrenenin öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için dersle ilgili olarak yaptığı tüm çalışmaları içeren süre.

AKTS Etiketleri: Yüksek Öğretim Kurumlarında AKTS ile ilgili çalışmaların kurallara uygun şekilde yapılması ve bu durumun bağımsız değerlendiriciler tarafından onaylanması halinde Avrupa Komisyonu tarafından verilen kalite ödülü.

Diploma Eki Etiketleri: Yüksek Öğretim Kurumlarının Diploma Eki ile ilgili çalışmaları kurallara uygun şekilde tamamlayıp tüm mezunlarına otomatik olarak, ücretsiz ve en çok konuşulan bir Avrupa dilinde verdiğini beyan etmesi ve bu durumun bağımsız değerlendiriciler tarafından onaylanması halinde Avrupa Komisyonu tarafından verilen kalite ödülü.

2.1. PROGRAM TANIMI

Programın misyon ve vizyonu çerçevesinde, iç ve dış paydaşların gereksinim ve beklentileri belirlenerek tanımlanan mezun profili için **programın amaç ve hedeflerinin** tanımlanması yapılır.

İç Paydaşlar: Öğrenciler, öğretim elemanları, enstitü, fakülte ya da müdürlük personeli vb.

Dış Paydaşlar: Mezunlar, kalite kontrol güvence sistemleri, mesleki alanda yer alan örgütler, kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, serbest meslek uygulama birliklerinin temsilcileri, tüketici birlikleri, ilgili sektörün temsilcileri vb.

Her program aşağıda yer alan başlıklarda kendini tanımlamalıdır:

1. Kuruluş Bilgisi
2. Kazanılan Derece (Ön lisans, lisans, lisansüstü)
3. Kabul ve Kayıt Koşulları
4. Önceki Öğrenimin Tanınması (Formal, in-formal)
5. Mezuniyet Koşulları
6. Program Tanımı
7. Program Yeterlilikleri
8. TYYÇ/Temel Alan Yeterlilikleri-Program Yeterlilikleri Matrisi
9. Müfredat/Ders Planı
10. Ders Bilgi Formları
11. Dersler-Program Yeterlilikleri Matrisi
12. Mezunların İstihdamı
13. Üst Derece Programlarına Geçiş
14. Ölçme ve Değerlendirme
15. Eğitim Türü ve Dili
16. Adres ve İletişim Bilgileri
17. Değerlendirme Anketleri
18. Uluslararası İşbirliği

Program tanımında özellikle üzerinde çalışılması gerekli temel konular,

- **Program Yeterlilikleri,**
- **TYYÇ/Temel Alan Yeterlilikleri (TAY)-Program Yeterlilikleri (PY) Matrisi,**
- **Müfredat/Ders Planı,**
- **Ders Bilgi Formları,**
- **Dersler-Program Yeterlilikleri Matrisi'dir.**

2.1.1. Program Yeterlilikleri (PY)

Program Yeterlilikleri, bir bölümün veya programın, belirlemiş olduğu amaçlara ulaşabilmek için mezunların ne tür öğrenme kazanımları edinmiş olması gerektiğini açıklayan ifadeler bütünüdür. Bu yeterlikler, “bilgi”, “beceri” ve “yetkinlikleri” tanımlayan ifadelerden oluşur. **Program Yeterlilikleri,**

- **Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi/TYYÇ**
(<http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=10>)
- **TYYÇ/Temel Alan Yeterlilikleri (TAY)** (<http://tyyc.yok.gov.tr/?pid=48>)

- Varsa temel alan eğitime ait “**Kalite Güvence Sistemleri**”⁶ yeterlilikler çerçevesi ile uyumlu olarak tanımlanmalıdır.

Program yeterlikleri sayısı her temel alana göre farklılaşabilir. Buradaki amaç, **Temel Alan yeterliliklerinde kapsanan kazanımların bütünsel anlamda karşılanmasıdır.**

2.1.2. TYYÇ/Temel Alan Yeterlilikleri (TAY)-Program Yeterlilikleri (PY)Matrisi

Program yeterlilikleri, Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi (TYYÇ)/Temel Alan Yeterlilikleri ile karşılaştırmalı olarak bir matriste ele alınmalıdır. Bilgi, Beceri ve Yetkinliklerden oluşan **TYYÇ/Temel Alan Yeterlilikleri** her düzey (MYO, Yüksek Okul, Lisans, Yüksek Lisans, Doktora) ve her temel alan için farklı sayıda ve farklı ifadelerden oluşmaktadır⁷. (Bkz. Ek 2)

2.1.3. Müfredat/Ders Planı

Hedeflenen **Program Yeterlilikleri**'ne ulaşmak için, müfredat/ders planında hangi derslerin bulunması gerektiği belirlenmelidir. Bu nedenle, her bölüm/program, mevcut ders planlarını gözden geçirmeli ve gerekiyorsa, öğretim planlarını yeniden yapılandırmalıdır. **Müfredat/Ders Planı** oluşturulurken,

- **KHAS Ortak Dersleri,**
- **MYO, Yüksek Okul, Lisans, Lisansüstü programlardaki ortak dersler,**
- **YÖK Ortak Zorunlu Dersleri,**
- **İkinci Yabancı Dil Dersleri** dikkate alınmalıdır.

Ortak dersler aynı ifadelerle tanımlanmalı, **İş yükü/AKTS** değeri aynı olmalıdır. Ancak dersler hangi programın müfredat/ders planında yer alıyor ise o programa ait **Program Yeterlilikleri** ile ilişkilendirilmelidir.

Her yarıyıl 30 AKTS olarak planlanmalıdır. Ancak öğrencinin aldığı derslerin toplamda 30 AKTS'yi aşması söz konusu olabilir.

2.1.4. Ders Bilgi Formları

Program yeterlilikleri bağlamında her bir dersin temel özellikleri belirlenmelidir. Ders Bilgi Form'larında ders tanıtım ve uygulama bilgileri yer almaktadır. Ders bilgi formlarında özellikle üzerinde durulması gereken başlıklar,

- **Dersin Amacı,**
- **Dersin İçeriği,**
- **Dersin Öğrenme Çıktıları (ÖÇ),**
- **Dersin Öğrenme Yöntem ve Teknikleri,**
- **Ders Öğrenme Çıktıları (ÖÇ)-Program Yeterlilikleri (PY) Matrisi,**

6. Türkiye'de, mevcut kalite güvence kuruluşları: Mühendislik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (MÜDEK); Fen, Edebiyat, Fen-Edebiyat, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakülteleri Öğretim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (FEDEK); Türk Psikologlar Derneği (TPD); Tıp Eğitimi Programlarını Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (UTEAK, TEPDAD); Mimarlık Akreditasyon Kurulu (MİAK); Veteriner Hekimliği Eğitim Kurumları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (VEDEK)

7. Temel Alan Yeterlilikleri'nin belirlenmesi için Bkz.:<http://tyyc.yok.gov.tr/>

- **Ölçme ve Değerlendirme Yöntemi,**
- **İş Yüğü/AKTS** konularıdır.

Dersin Amacı:

Dersin genel içeriğini ve yönünü **öğreten merkezli tanımlayan** kısa açıklamadır.

Dersin İçeriği:

Öğrenme çıktılarına bağlı olarak, dersin içeriğini ve yönünü, **öğreten merkezli tanımlayan** kapsamlı açıklamadır.

Dersin Öğrenme Çıktıları:

Dersin öğrenme çıktısı, **öğrenci odaklı** bir veridir. Dersi başarı ile tamamlayan öğrencinin “**neleri bileceğini, neleri yapabileceğini, nelere yetkin olabileceğini**” ifade eder. Dersin öğrenme çıktıları hazırlanırken aşağıda sıralanan konular dikkate alınmalıdır:

1. Dersin amaçları ile öğrenme çıktıları arasında koşutluk gözetilmelidir. Dersin amaçları, genellikle toplulaştırılmış ifadelerle, öğreten merkezli olarak belirlenmiş hedeflerdir. Dersin öğrenme çıktıları ise, bu hedefleri öğrenenin kazanımları açısından maddeler halinde ortaya koyan ifadelerdir. Dolayısıyla, dersin amaçları arasında geçen her bir hedefin, öğrenme çıktıları arasında ayrı bir kazanım maddesi olarak ifade bulmuş olması gerekmektedir.
2. Dersin amacı ve içeriği bağlamında gerektiği kadar öğrenme çıktısı tanımlanmalıdır. Bu çıktıların sayısı, dersin özelliğine bağlı olarak 4-9 arasında değişebilmektedir.
3. Öğrenme çıktısı dersin düzeyine (MYO, YO, Lisans, Lisansüstü) uygun olmalıdır.
4. Her bir öğrenme çıktısı ifadesi bir yüklemle sona ermelidir. Kullanılan yüklem, ders sürecinde, öğrenciye sorulması muhtemel soruların içeriği ile uyumlu olmalıdır. İfadelerde, “**Çizebilme, gösterebilme, sorun çözebilme, açıklayabilme, örnek verebilme, hatırlayabilme, tasarlayabilme, uygulayabilme, eleştirebilme, karşılaştırabilme, çalıştırabilme, listeleyebilme, kullanabilme, analiz edebilme...**”vb. yüklemeler kullanılmalıdır.
5. Öğrenme çıktısı ifadelerinde bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak sınıflandırılma sistemleri göz önünde bulundurulmalıdır (Bloom Sınıflandırması vb. Bkz. Ek 3)
6. Öğrenme çıktıları **gözlemlenebilir, ölçülebilir ve değerlendirilebilir** olmalıdır.
7. Dersin “**Ölçme ve Değerlendirme Yöntemi**” açıklamasında bu çıktıların ölçülebilirliği gösterilmelidir.
8. Uzun süreli bir hedef (Mesleği uygulama aşaması, sonraki öğrenimler vb) söz konusu ise bu belirtilmelidir.
9. Öğrenme çıktıları yazılırken, kazanımların gerçekleştirileceği zaman çizelgesi göz önünde tutulmalıdır.
10. Öğrenme çıktılarının son halini vermeden önce, çalışma arkadaşlarınıza ve eski öğrencilerinize, yazdığınız öğrenme çıktıları hakkında görüşlerini sorunuz.

Öğrenme Çıktıları Hazırlanırken Yapılmaması Gerekenler:

1. Öğrenme çıktıları ders içeriğindeki ifadelerle yazılmamalıdır,
2. Öğrenme çıktılarının yüklemelerinde “**Bilmek, anlamak, öğrenmek, aşına olmak, maruz kalmak, haberdar olmak**” gibi belirsiz yüklemelerden kaçınılmalıdır. Bu ifadeler öğrenme kazanımlarından ziyade öğretme amaçlarına yöneliktir ve ölçümü güçtür,
3. Bir dersin öğrenme çıktıları çok geniş hazırlanırsa bunları etkili bir şekilde değerlendirmek zor olacaktır. Uygun sayıda kazanım yazıldığından emin olunmalıdır.

Dersin Öğrenme Yöntem ve Teknikleri:

Dersin öğrenme çıktılarına ulaşabilmesi için gerekli **teorik ders, araştırma, uygulama, laboratuvar, seminer, sunum, staj, sınav, proje, arazi çalışması, ödevler, bireysel etkinlikler vb** her türlü çalışma tanımlanmalıdır. Bu bağlamda, öğrenmenin, **tartışmalı ders, uygulama, laboratuvar, drama/rol yapma, ödev, sunum/sözlü, panel, konuk konuşmacı, arazi/saha çalışması, problem çözme, vaka çalışması, beyin fırtınası, grup çalışması, seminer vb** hangi yöntem ve teknikle yapılması gerektiğine karar verilmelidir.

Ders Öğrenme Çıktıları (ÖÇ)-Program Yeterlilikleri (PY) Matrisi Hazırlanması:

Her bir ders için tanımlanmış olan Öğrenme Çıktıları'nın ilgili programa ait **Program Yeterlilikleri** ile ilişkisi bir matris üzerinde ifade edilmelidir.

	PY1	PY2	PY3	PY4	PY5	PY6	PY7	PY8	PY9	PY10	...
ÖÇ1	1					3					
ÖÇ2			1	1				2			
ÖÇ3	2				1					3	
ÖÇ4			3			1					
ÖÇ5		3					1				
...											

3 Üst Seviyede Destekleniyor

2 Orta Seviyede Destekleniyor

1 Alt Seviyede Destekleniyor

Dersler-Program Yeterlilikleri (PY) Matrisi

Bir dersin öğrenme çıktılarının, program yeterliliklerinin tümüne birden katkıda bulunması beklenmemelidir. Her bir derse ait öğrenme çıktıları, dersin kendi amaç ve içeriği doğrultusunda, belirli sayıda program yeterliliği ile eşleşebilir. Önemli olan, bir program müfredatının/ders planının kümülatif olarak program yeterliliklerinin tamamını karşılamasıdır. Bu nedenle derslerle program yeterliliklerinin ilişkisi bir matris ile gösterilmelidir.

Ancak programların eğitim sürecinin son aşamasında yer alan **zorunlu, Bitirme Projesi, Bitirme Tezi** vb derslerin bütünsel anlamda program yeterliliklerini kapsamaları gerektiği düşünülmelidir. Bu nedenle bu tür derslerin öğrenme çıktıları sayısal olarak fazla olabileceği ve daha fazla **Program Yeterliliği**'ni destekleyeceği dikkate alınmalıdır.

		Program Yeterlilikleri										
Zorunlu Dersler		PY1	PY2	PY3	PY4	PY5	PY6	PY7	PY8	PY9	PY10	...
Kodu	Adı											
...												
Seçme Dersler												
...												

Ölçme ve Değerlendirme Yöntemi:

Her bir ders için tanımlanmış olan **Öğrenme Çıktıları**'na ulaşabilmek için belirlenen tüm etkinliklerin değerlendirme sistemine dahil edilmesi gerekir.

İş Yüğü ve AKTS Hesaplanması:

Öğrenci İş yükü Öğrencinin bir dersi başarı ile tamamlaması için gerekli tüm çalışmaları kapsar. **Öğrenci İş Yüğü/AKTS;**

1. Dersin hangi düzeydeki programda yer aldığı (Tablo 2),
2. Ders için tanımlanan **öğrenme çıktıları**,
3. Dersin teorik kredisi ile AKTS kredisi arasında doğrudan bir ilişki olup olmadığı düşünülmelidir. Örneğin 1 saatlik teorik ders için öğrencinin 3-4 saat bireysel çalışma yapması yeterli olabilir. Ancak bir saatlik bir seminer, sunum vb çalışmalar için öğrencinin daha fazla saat bireysel çalışma yapması gerekebilir. Bu nedenle dersin türü belirlenmeli, dersin başarılmasında gerçekten etkin olan, **teorik ders, araştırma, uygulama, laboratuvar, seminer, sunum, staj, sınav, proje, arazi çalışması, ödevler, bireysel etkinlikler vb** her türlü çalışma,
4. Ders için tanımlanan **Öğrenme Yöntem ve Teknikleri**(Tartışmalı ders, uygulama, laboratuvar, drama/rol yapma, ödev, sunum/sözlü, panel, konuk konuşmacı, arazi/saha çalışması, problem çözme, vaka çalışması, beyin fırtınası, grup çalışması, seminer vb),
5. Ders için tanımlanan **Ölçme ve Değerlendirme Yöntemi** (Sınav, sözlü, jüri, ödev, sunum vb)
6. Staj, bitirme projesi, bitirme tezi, seminer vb **KHAS Kredisi verilmeyen tüm derslere AKTS verilmelidir**. Çünkü öğrencinin mezun olmak için yapmak zorunda olduğu her çalışma hesaba katılmak zorundadır.

Düşünülerek tanımlanmalıdır.

TYYÇ Düzeyleri için Toplam Kredi (AKTS) ve Öğrenci Çalışma Yükü Aralıkları*			
TYYÇ DÜZEYLERİ	SÜRE (Yıl)	TOPLAM AKTS KREDİSİ (Yıl x 60 AKTS)	TOPLAM ÖĞRENCİ ÇALIŞMA YÜKÜ (Saat) (1 AKTS= 25- 30 saat)
8. DÜZEY (DOKTORA)	3 - 4	180 - 240	4.500 - 5.400 6000 - 7.200
7. DÜZEY (YÜKSEK LİSANS)	1,5 - 2	90 - 120	2.250 - 2.700 3.000 - 3.600
6. DÜZEY (LİSANS)	4	240	6.000 - 7.200
5. DÜZEY (ÖN LİSANS)	2	120	3.000 - 3.600

* Bir akademik eğitim-öğretim yılı 60 AKTS ve 1500-1800 saat iş yükü esas alınarak hesaplanmıştır.

2.1.5.İş Yükü/AKTS Tanımlaması

Üniversitemizde aşağıda yere alan kabuller öngörülmektedir⁸,

1. AKTS dağılımı aşağıdaki gibi olmalıdır:

- Her yarıyıl **30 AKTS** ($\pm 1, 2$),
- Her yılın toplam mutlak **60 AKTS** (2 yarıyıl),,
- Ön lisans programı toplamı mutlak **120 AKTS** (4 yarıyıl),
- Lisans programı toplamı mutlak **240 AKTS** (8 yarıyıl)
(Öğrencinin eğitim hayatında 240 AKTS'nin üzerinde alacağı krediler genel not ortalamasına yansıtılmayacaktır)
- Lisansüstü programları,
 - Tezsiz yüksek lisans programı **60-90 AKTS** (2-3 yarıyıl),
 - Tezli yüksek programı **120 AKTS** (4 yarıyıl)
 - Doktora programı **240 AKTS** (8 yarıyıl)

2. 1 AKTS kredisinin 25 saatlik bir çalışmaya karşı geleceği düşünülerek iş yükü hesaplanmalıdır. Örneğin 4 AKTS değerindeki bir dersin iş yükü 100 saat olarak hesaplanmalıdır.

3. Ortak derslere aynı AKTS verilmelidir.

- Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi **1 AKTS**
- Türkçe **1 AKTS**
- KHAS 100 **1 AKTS**
- KHAS 200 **1 AKTS**
- İngilizce **4 AKTS**
- İkinci Yabancı Diller **3 AKTS**

BAŞARI DİLEKLERİMİZLE

KHAS Bologna Eşgüdüm Komisyonu

8. Bu konular, Rektörümüz Prof.Dr. Mustafa Aydın, Üniversitemiz Bologna Eşgüdüm Komitesi (BEK), Üniversitemiz Danışmanı Prof.Dr.Lerzan Özkale ve BS Koordinatörlerinin görüşleri doğrultusunda kararlaştırılmıştır.